

შრომა

გაზეთის ფასი 10 მან., ცალკე ნომერი 1 მან., მეოთხე 80 კაპ.

გაზეთი გამოდის ყოველ-დღე გარდა უქმების შემდეგ დღეებისა

გაზეთის ფასი:
ერთი თვით 10 მან., ცალკე ნომერი 1 მან., მეოთხე 80 კაპ.

განცხადების ფასი:
პირველ გვერდზე პეტით სტრიქონი 1 მან., მეოთხეზე 80 კაპ.

სამკლავი გაცხადება:
12 საათამდე — 15 მან., შემდეგ 20—მ.

რედაქცია ღიაა დღის 10—2 ს.
რედაქციასთან პარადას მძღავსავე შეიძლება დღის 10—12 ს.

ბელის მომწოდებელი ფაბრიკა მისამართით უნდა გამოგზავნიან: Тифлис, Контора газ. „Шрома“, Баронская ул., № 16. სხვა მისამართით გამოგზავნილ ფულს კანტარა ვერ მიიღებს. კანტარა ღიაა დღის 10—2 ს. და საღამოს 7 სთ. რედ. ქუჩის სხვანაირი გამოგზავნილი წერილები უნდა იწერებოდეს ცალ გვერდზე, სუფთათ და გარკვევით. ბელმოწერილი წერილები არ დაიბეჭდება. დაუბეჭდავ წერილებს რედაქცია არ იხილავს.

მისამართი: Тифлис, Редакция „Шрома“, Барон. ул. № 16.

№ 112 მრგვლო საპარტიო-გეგმავლ სოციალისტ-რევოლუციონერთა პარტიის ცენტრალური კომიტეტისა. № 112

ნომრის შინაარსი.

წერილები:

თეორი. ახალი მუქარა.
დილიანი. მიწის კერძო საკუთრებათ გაყიდვის კანონ-პროექტი.
Michel. პარტიის ისტორიისათვის.
ქართველოს პარლამენტი.
უსულმან ქართველებისადმი.
გვიგის ხილ-ს აფეთქების საქმე.
კანონ-პროექტი სახელმწიფო საადგილ-მამულო ფონდიდან მამულების მცხოვრებთათვის კერძო საკუთრებათ მიცემისა.

თეორი, დეკემბერი 29.

ახალი დენგრულ დენკინსა და მის დამკავებებს და მუქარა. მოუკიდებელი საქართველო და მისი დემოკრატიული რესპუბლიკა მოსვენებას არ აძლევს. ყუბანის რეაქცია სულ ახალ და ახალ ბრალდებებს უყენებს ჩვენს რესპუბლიკას. ჯერ იყო და გვაბრალდებდნენ რუსეთის ქონების მითვისებას, შემდეგ მოიპიზნეს სოკის ოლქის საკითხი, დღეს ყუბანის რეაქციის შეთაურს ჩვენს წინააღმდეგ მთელი საბრალმდებლო ოქმი შეუდგენია.

ყუბანის რეაქცია რესტრუქტურულ სარგებლობს იმ კორეპიზა და ინსინუაციებით, რომლებსაც ასე უხვად ავრცელებდნენ ჩვენი დამოუკიდებლობის ყველა რანგებისა და ჯურის მტრები.

სამარცხვინოდ ჩვენი მტრებისა არც ერთი ბრალდება სინამდვილეს არ შეესაბამება, მაგრამ ეს სრულგებით არ აფიქრებს ყუბანის რეაქციონურ დენგრულს.

„შენი ჩაყვება რომ მინდა, მიზეზად ვსვც კმარაო“ — აი ასობი ამ ბრალდებათა, აი რა ამოძრავებს ყუბანის რეაქციას...

ყუბანის რეაქციონერებმა კარგათ იციან, თუ რა მდგომარეობაში იმყოფება დღეს საქართველო, იციან, რომ თუ საქართველომ ეს უკანასკნელი კრიზისი გადაიტანა, მისი თავისუფლება და დამოუკიდებლობა შემდეგ უზრუნველყოფილია. ამიტომ შემთხვევით არ არის, რომ დენკინები და დრაგომიროვები ისევ ალაპარაკდნენ ჩვენს შესახებ, ისევ ამზადებენ საზოგადოებრივ აზრს ჩვენს წინააღმდეგ. ჩვენ ნათლად უნდა გვქონდეს წარმოდგენილი, რომ იმ დროს, როდესაც ერევნის ავანტიურ-კოსტურად ომს აწარმოებენ, ყუბანის რეაქციონერები ჩვენს წინააღმდეგ ჩუქად ემზადებიან, რათა მოხერხებულ შემთხვევაში ჩასცენ ჩვენს თავისუფლებას, ჩვენს დამოუკიდებლობას.

ასეთია მდგომარეობა. ის უკარნახებს მთელს ჩვენს დემოკრატიას, ჩვენი ვრის ყველა საღ და ცოცხალ ელემენტებს დაირაზმონ თავისუფლებისა და დამოუკიდებლობის სადარჯოზე.

ჩვენი მტრები იკრებენ უკანასკნელ ძალებს, მაგრამ, გვწამს, მათ შეტევებს ჩვენი დემოკრატია მთელი თავისი შეგნებით და პოლიტიკურ-მოქალაქობრივი დისციპლინით წინააღმდეგობა და მით საბოლოოდ დაამარცხებს რეაქციონერებს და დაშლის მათ შავ გველებს...

ბებ. ამ კანონ-პროექტს ყოველ მხრივ ჩვენ პარლამენტში შეგვხებით. აქ მხოლოდ აღვნიშნავთ, რომ ის არ აკმაყოფილებს მშრომელთა მოთხოვნილებებს. ყოველთა შეუწყნარებელია რევოლუციის და დემოკრატიის ინტერესების თვალსაზრისით მიწის საკითხის ისე გადაჭრა, როგორც ამას სხენებულ კანონ-პროექტში ნიშანდობილად უწყება ფიქრობს. დაწყება მიწის რეფორმისა არავითარ სოციალურ მოსახრებაზე არ იყო აგებული. შვიდი მარტის კანონით ნორმის უტოვებენ ოჯახს, ოჯახი შესაძლოა მრავალი რიცხოვანი იყოს, შესაძლოა ერთი კაცისგან შესდგებოდეს. როგორც პირველ შემთხვევაში ისე მეორეში ექსლევია კომის ერთი ნორმა. აქ სრულგებით არაა მიღებული მხედველობაში მოთხოვნილების პრინციპი. რასაკვირველია უსაფუძვლო კანონი მოგვეცემს უარყოფით შედეგებს და ჩვენ ამ ნაყოფს უკვე ვხედავთ. გლენბობას სრულგებით არ აკმაყოფილებს 7 მარტის კანონი. ამ ნიადაგზე ექსცესებიც ხდება. ასე უზო-უკვლოთ დაიწყო მიწის საკითხის გადაჭრა ჩვენში და უზო-უკვლოთ ფიქრობს მის დასრულებას მიწათ-მოქმედების სამინისტრო. მიწათმფლობელობის ფორმა დიდი და სერიოზული საკითხია. მის ასე თუ ისე გადაჭრას დიდი შედეგები მიყვება, როგორც სამეურნეო ეკონომიკის შემდეგ ევოლიუციისათვის, ისე საერთო სოციალ-პოლიტიკური ცხრვების განვითარებისათვის. ამიტომ ზერელეთ ამ საკითხის გადაჭრას ჩვენ ვერას გზით ვერ შევუდრებდებით. კერძო საკუთრებათ მიწების გაყიდვა ჩვენ მიგვიჩინა დიდ უსამართლობათ და მასთან სოციალისტური თვალსაზრისით უახრობათ. ვინ უნდა იყიდოს მიწა? მიწა ესაქიროება სწორეთ იმ გლენს, რომელსაც ფული არა აქვს. რით შეიძინოს მან ეს მიწა?! და რატომ ვენებავთ მაინც მაინც გადალ-ტყავებულ გლენის ქისიდან ანაზღაურეთ სახელმწიფოს ხარჯები ამ კანონ-პროექტს, ვიმეორებთ, ყოველ მხრივ ჩვენ პარლამენტში შეგვხებით. ესლა ვიტყვიტ მხოლოდ რომ ვინც გაბედავს რევოლუციის მოთხოვნილებათა არ გაგებას და მის გადამახინჯებას — ის უუყველათ განწირულია.

სოც.-რევ. პარტია და მისი წინაპრები მშრომელი პიროვნების განთავისუფლებისათვის ბრძოლაში ყოველთვის პირველ რიგში იდგენ.

მეცხრამეტე საუკუნის 70 წლებში რუსეთში ეს მიზანი ხალხოსურმა მიმართულებამ ლოზუნგი: „მიწა და თავისუფლება“ — ში გამოხატა. ამ დიად ლოზუნგის ქვეშ მედგრათ იბრძოდა ჩვენი პარტია.

მრავალი სოცოცხლოთ საეგ ახალგაზრდა შეუწირავს ამ ბრძოლას. ხალხისათვის თავდადებულთ მეტროლოთ სამკვდრო სასოცოცხლო ბრძოლა უწარმოვზიათ „მიწა და თავისუფლება“ დროშის ქვეშ.

მათი უსაზღვრო თავგანწირვა პირდაპირ ზღაპრული იყო. კაცობრიობას ყოველთვის განცვიფრებაში მოიყვანს მათი სიტყვა და საქმე.

„Я тысячу жизней отдаю, не одну“

ამბობდა მათი სახელით ერთი ამ გამართავანი კალიაიკი.

ამ სიტყვებში საგნებით გამოხატულია მთელი მათი სულიერი სიღაღღე, სისპეტაკე და სიძლიერე.

ეს ბრწყინვალე სახეები ბრძოლაში დაღუპულ ჩვენი ამხანაგებისა, არა მარტო ლამაზი, მომხიბლავი არიან, არამედ მათი ცხოვრება ჩვენთვის უდიდესი გაკვეთილია, დაუფასებელი მაგალითი ჩვენი მომავალ მოქმედებისა.

მათ ვინც ბრძოლაშია ჩამბული იმ იდეების განსამარჯვებლოთ, რომლებშიც კალიაიკები, საზოგადოები და სხვები თავს სწირავდნენ, ხშირათ უნდა მოიგონონ მათი ცხოვრება, ისინი თვალწინ უნდა უდგეს ყოველწამს ქეშმარტ რევოლუციონერებს.

ჩვენ არ შეგვიძლია არ მოვიგონოთ და არ ვიცნობდეთ მათ, ვინც გამუდმებული აწარმოებდა ქეშმარტ რევოლუციონერ-გვაროსნულ ომს ხალხის მტრების წინააღმდეგ.

ჩვენი პარტიის ისტორია რუსეთში ცოტათ თუ ბევრათ შესწავლილია.

მაგრამ რევოლუციონერ, ახალგაზრდა რუსეთს გვერდში უდგა რევოლუციონერური, თავისუფლების მოყვარული საქართველო.

ჩვენ პარტიის რიგებს რუსეთში ამშვენებდნენ ჩვენი სასიქადულო თანამშემბულენი.

ჩვენი პარტია თვითმპყრობელობასთან თავგანწირულ ბრძოლას აწარმოებდა მთელ ფრონტზე. ასეთი შეუპოვარი ბრძოლა სწარმოებდა კერძოდ საქართველოშიც ამ ბრძოლას მრავალი მსხვერპლი შეუწირავს. ქართველმა მშრომელმა ხალხმაც მისცა ჩვენს პარტიას თავისი კლიავები და საზოგადოები; მანაც მოგვცა ჩვენი ქეშმარტი, თავდადებულ რევოლუციონერეთა უმაგალითო, ბრწყინვალე სახეები.

ჩვენი პარტია საქართველოშიც ყოველთვის თავის პოსტზე იდგა და საერთო რევოლუციონერ ფრონტს ამაგრებდა. უმაგალითო და უთანასწორო ბრძო-

მიიღება ხელის მოწერა

ყოველ-დღიურ გაზეთ

„შრომა“ — ზე

მისამართი: ტფილისი, ბარონის ქუჩა, № 16, გაზ. „შრომა“-ს კანტორა.

ქიმი ქალი რ. ბ. შიშოლ-საგაზვილი.

დიკინის დოქტორი ქენევის უნივერსიტეტისა და ედინბურგის მედიკალური კოლეჯისა. იღებს ყველ დღე შინაგან, ქალურ და გერიულ ავადმყოფთ და იძლევა ცხილა დარიგებას. სიფილისის წამება ახალი მეთოდებით. დილის 12 ს. და საღამოს 6—7 ნახ. თამდე. მიხაილოვის პრ., სახლი № 119 ტელ. 8—26.

ქიმი ი. კ. აბაკელია

შინაგანი ავადმყოფობა.

განსაკუთრებით ავადმყოფობანი გულმკერდისა, ფილტვებისა, სასუნთქისა, ფილტვების აპქისა, გულისა და ჯირკვლებისა.

ამოცნობა (დიაგნოზი) და წამლობა ყოველგვარი ქლქისა, სისხლნაკულობისა და მალარიისა.

ავადმყოფების მიღება ყოველ დღე გარდა კვირისა საღამოს 4 1/2 — 6 ს. პეტრე დიდის ქ. № 26 ტელ. 5—86

ბანსხალევა.

ანანსხად საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის მთავრობისა, სდგება მოხალისეთა ჯაშმები, სდაც საქართველოს ელამოქალაქეს შეუძლია ჩაერა, მათ გარდა, რომლებიც ესე უბგვე მსახურებენ საქართველოს დაქარში და გარდაფ. - გაყთ, რომლებიც მოწვეულნი არიან.

წვეულ ჯარისკაცდ ითვლებიან 1892, 1893, 1894, 1895, 1896, 1897 და 1898 წლებში დაბადებული ახალგაზრდები.

არსებობს შემდეგი პირობები: 1—ყველა მოხალისეს, რომელიც და სხვა დაწესებულებებში მსახურებს—ადგილი შეენახება 2. საბოლოო მოქმედების შემდეგ ისინი განთავისუფლებული იქნებიან. უბედურ შემთხვევაში მათი ოჯახები უზრუნველყოფილი იქნებიან. რაზმების შედგენა დავალებულია აქვს გენ. ვიიორ მაღალაშვილს. მათიორ ფურცელადეს; (გიორგი) პოლკოვნიკებს: კარგარეთელს, ბ. ირველს, დ. ქარცივაძეს და ტ. ართმელაძეს.

ჩაწერა შეიძლება ბარათის ქუჩაზე, სახმედრო სამინისტროში დღე დილის 9 საათიდან—14 საათამდე და 16 ს.—18 საათამდე. მისაღისეთა რაზმების სქემდგენელი კენჭაღ-მაიარი: მაღალაშვილი.

მიწის პარკო საპოტიკ-ბათ გაყიდვის კანონ-პროექტი

დღეს ჩვენს გაზეთში იბეჭდება მიწათმოქმედების სამინისტროს მიერ შემუშავებული კანონ-პროექტი სახელმწიფო საადგილ-მამულო ფონდიდან მამულების მცხოვრებლებზე კერძო საკუთრებათ გაყიდვის შესახებ.

ბარსიის ისტორიისთვის.

დილიხანია სწარმოებს სასტიკი, დიადი ბრძოლა ადაქიანის გათვლილ უფლებათა აღსადგენათ.

სწარმოებდა და სწარმოებს ბრძოლა შრომის, მშრომელი პიროვნების ყრველმხრივ განსათავისუფლებლოთ. პიროვნების ყოველგვარ მონობისაგან განთავისუფლების იდეა შეადგენდა და შეადგენს სულს და შინაარსს ხალხის საუკეთესოა შვილთა თავგანწირულ ბრძოლისას.

მშრომელი პიროვნება იბრძოდა, იბრძვის და იბრძოლებს მუდამ იმ უფლებათა მოსაპოვლოთ, რომლებიც მას წაართვეს ქურდულათ და ავაზაკურათ.

წვეულ ჯარისკაცდ ითვლებიან 1892, 1893, 1894, 1895, 1896, 1897 და 1898 წლებში დაბადებული ახალგაზრდები.

არსებობს შემდეგი პირობები: 1—ყველა მოხალისეს, რომელიც და სხვა დაწესებულებებში მსახურებს—ადგილი შეენახება 2. საბოლოო მოქმედების შემდეგ ისინი განთავისუფლებული იქნებიან. უბედურ შემთხვევაში მათი ოჯახები უზრუნველყოფილი იქნებიან. რაზმების შედგენა დავალებულია აქვს გენ. ვიიორ მაღალაშვილს. მათიორ ფურცელადეს; (გიორგი) პოლკოვნიკებს: კარგარეთელს, ბ. ირველს, დ. ქარცივაძეს და ტ. ართმელაძეს.

ჩაწერა შეიძლება ბარათის ქუჩაზე, სახმედრო სამინისტროში დღე დილის 9 საათიდან—14 საათამდე და 16 ს.—18 საათამდე. მისაღისეთა რაზმების სქემდგენელი კენჭაღ-მაიარი: მაღალაშვილი.

წვეულ ჯარისკაცდ ითვლებიან 1892, 1893, 1894, 1895, 1896, 1897 და 1898 წლებში დაბადებული ახალგაზრდები.

არსებობს შემდეგი პირობები: 1—ყველა მოხალისეს, რომელიც და სხვა დაწესებულებებში მსახურებს—ადგილი შეენახება 2. საბოლოო მოქმედების შემდეგ ისინი განთავისუფლებული იქნებიან. უბედურ შემთხვევაში მათი ოჯახები უზრუნველყოფილი იქნებიან. რაზმების შედგენა დავალებულია აქვს გენ. ვიიორ მაღალაშვილს. მათიორ ფურცელადეს; (გიორგი) პოლკოვნიკებს: კარგარეთელს, ბ. ირველს, დ. ქარცივაძეს და ტ. ართმელაძეს.

ჩაწერა შეიძლება ბარათის ქუჩაზე, სახმედრო სამინისტროში დღე დილის 9 საათიდან—14 საათამდე და 16 ს.—18 საათამდე. მისაღისეთა რაზმების სქემდგენელი კენჭაღ-მაიარი: მაღალაშვილი.

წვეულ ჯარისკაცდ ითვლებიან 1892, 1893, 1894, 1895, 1896, 1897 და 1898 წლებში დაბადებული ახალგაზრდები.

არსებობს შემდეგი პირობები: 1—ყველა მოხალისეს, რომელიც და სხვა დაწესებულებებში მსახურებს—ადგილი შეენახება 2. საბოლოო მოქმედების შემდეგ ისინი განთავისუფლებული იქნებიან. უბედურ შემთხვევაში მათი ოჯახები უზრუნველყოფილი იქნებიან. რაზმების შედგენა დავალებულია აქვს გენ. ვიიორ მაღალაშვილს. მათიორ ფურცელადეს; (გიორგი) პოლკოვნიკებს: კარგარეთელს, ბ. ირველს, დ. ქარცივაძეს და ტ. ართმელაძეს.

ჩაწერა შეიძლება ბარათის ქუჩაზე, სახმედრო სამინისტროში დღე დილის 9 საათიდან—14 საათამდე და 16 ს.—18 საათამდე. მისაღისეთა რაზმების სქემდგენელი კენჭაღ-მაიარი: მაღალაშვილი.

წვეულ ჯარისკაცდ ითვლებიან 1892, 1893, 1894, 1895, 1896, 1897 და 1898 წლებში დაბადებული ახალგაზრდები.

არსებობს შემდეგი პირობები: 1—ყველა მოხალისეს, რომელიც და სხვა დაწესებულებებში მსახურებს—ადგილი შეენახება 2. საბოლოო მოქმედების შემდეგ ისინი განთავისუფლებული იქნებიან. უბედურ შემთხვევაში მათი ოჯახები უზრუნველყოფილი იქნებიან. რაზმების შედგენა დავალებულია აქვს გენ. ვიიორ მაღალაშვილს. მათიორ ფურცელადეს; (გიორგი) პოლკოვნიკებს: კარგარეთელს, ბ. ირველს, დ. ქარცივაძეს და ტ. ართმელაძეს.

ჩაწერა შეიძლება ბარათის ქუჩაზე, სახმედრო სამინისტროში დღე დილის 9 საათიდან—14 საათამდე და 16 ს.—18 საათამდე. მისაღისეთა რაზმების სქემდგენელი კენჭაღ-მაიარი: მაღალაშვილი.

წვეულ ჯარისკაცდ ითვლებიან 1892, 1893, 1894, 1895, 1896, 1897 და 1898 წლებში დაბადებული ახალგაზრდები.

არსებობს შემდეგი პირობები: 1—ყველა მოხალისეს, რომელიც და სხვა დაწესებულებებში მსახურებს—ადგილი შეენახება 2. საბოლოო მოქმედების შემდეგ ისინი განთავისუფლებული იქნებიან. უბედურ შემთხვევაში მათი ოჯახები უზრუნველყოფილი იქნებიან. რაზმების შედგენა დავალებულია აქვს გენ. ვიიორ მაღალაშვილს. მათიორ ფურცელადეს; (გიორგი) პოლკოვნიკებს: კარგარეთელს, ბ. ირველს, დ. ქარცივაძეს და ტ. ართმელაძეს.

ჩაწერა შეიძლება ბარათის ქუჩაზე, სახმედრო სამინისტროში დღე დილის 9 საათიდან—14 საათამდე და 16 ს.—18 საათამდე. მისაღისეთა რაზმების სქემდგენელი კენჭაღ-მაიარი: მაღალაშვილი.

ლაში დატყულო, ის ისევ ფეხზე დგებოდა და ძალეზ იკრებდა ახალი შეტევებისათვის. ამ ბრძოლაში მრავალი ჩვენი ამხანაგები დაცნ!

ბევრმა მათგანმა ცოც ქვეყნებში განუტყევა სული.

ზოგნი, მონაწილენი ამ ლაშაზ ბრძოლისა, დღეს ჩვენს შორის არიან. მათ ახსოვთ, იციან სახეები იმ ბრწყინვალე ბრძოლაში დატყულო ამხანაგებისა, ჩვენ ვერ ვიცნობთ მათ. ჩვენ არ გვაქვს საშუალება მათი გმირული სიცოცხლის მაგალითებზე აღვზარდეთ მომავალ მებრძოლთა ახალი თაობა.

ჩვენ გვირდა ვიცნობდით მათ! ამიტომ ყოველი ჩვენი ძველი პარტიული ამხანაგი, ყველა მონაწილენი მათთან ერთად ლაშაზ ბრძოლისა, ზნეობრივად ვალდებული არიან შეასრულონ თავის მოვალეობა. ჩვენ მათ უნდა გვაძინონ წარსულის სახეების ბრწყინვალეობა და სიდიადე, გვაძინონ მათი თავგანწირული ბრძოლის მაგალითები თავიანთი პარტიული მოგონებებით და სხვა.

ჩვენი მოვალეობაა მოვიგონოთ ბრძოლაში დაღუპულ გმირთა სახეები და მათი ბრწყინვალე ლაშაზი სიცოცხლის მაგალითები მომავალ თაობას გადავცეთ.

Michel.

დღეს, დღის 12 საათზე, სასახლეში დანიშნულია საქ. სოც. რევ. პარტიის ცენტრალურ კომიტეტის კრება.

ახალი ამბავი.

ადრბეიჯანის მთავრობის შემადგენლობა. ადრბეიჯანის რესპუბლიკაში შესდგა ახალი მთავრობა: მთავრობის თავმჯდომარე და მინისტრი საგარეო საქმეთა-ხან-ხოსრო-კი; შინაგან საქმეთა მინისტრი-ხან-მამედოვი; ვაჭრობა მრეწველობის მინისტრი-მირზა ასადულაევი; ფინანსთა მინისტრი-აროტასიევი; სასურსათო მინისტრი-ლოზგარი; მიწათ მოქმედების მინისტრი-უსუფ-ბეკოვი; სახედრო მინისტრი-მეხმანდაროვი; გზათა მინისტრი-მელიქ-ასლანოვი; სახელმწიფო კანტროლორი და სახალხო განათლების მინისტრი-გაჯინსკი; იუსტიციის მინისტრი-რაფიკურდსკი. განზრახულია სამი ადგილი მინისტრისა სომხებს დაეთმოს.

ფესხაცმელების წარმოება. საქართველოს ქალაქთა კავშირის გამგეობას მოხდა აქვს ფესხაცმელების წარმოება გააფართოვოს. დღემდე სახელისნო ყოველ დღე 100 წყვილი ამზადებდა. აწი კი დღეში 200 დაამზადებს.

დანაშვნა. ქალაქის მთავარ მიწის მფლობლის თანამშრომელ ბ. მიტროსინი დაინიშნა.

საქართველოს რესპუბლიკის მოქალაქენო! მოხადეთ თქვენი ვალი თქვენი ერისა და დამოუკიდებლობის დამცველთა წინაშე.

მათი თავგანწირული ბრძოლის შედეგით ჩვენს ქალაქებში მშვიდად მყოფნი, მიწოდეთ სულიერი საზრდო ჩვენს გმირებს, ფრონტზე მებრძოლ რესპუბლიკურ ჯარსა და გვარდიას.

სახალხო უნივერსიტეტის ქართულ განყოფილების თაოსნობით თბილისის ქუჩებში დადგმულ ყუთებში ჩაუშვით ახალი, აწიკობილი ჟურნალ-გაზეთები, რომელიც ყოველ დღე გამოდის. ჩვენს დამცველთა ფრონტზე, ეს სომ ყველას შეუძლია.

კრება. დღეს შუადღის 12 საათზე შინაგან საქმეთა სამინისტროში სახელმწიფო დაწესებულებათა მოსამსახურეთა ეკონომიური საზოგადოების კრებაა დანიშნული, რადგანაც კრება მესამედ ინიშნება კანონიერი რამდენი წევრიც არ უნდა დაეწეროს.

გერმანიის დელეგაცია ძველის ხილის აფეთქების შესახებ. ძველის ხილის აფეთქებელმა პოლიკოვნიკმა შმაგილოვმა განაცხადა, რომ იმას გერმანიის დელეგაციის სამეურნეო განყოფილებაში აფენტი ჰყავდა, რომელიც მას საქირო ცნობებს აწვდიდა საქართველოდან გატანილ სურსათის რაოდენობის შესახებ. მაგალითად, გამზადილი იყო ვითომც გასატანად ნახევარი მილიონი ფუთი თივა 16,000 ავტომობილის შინები. შემდეგ ის ამბობს, ვითომც მას ჰქონდა გვგმა გერმანელების ცენტრალურ საეკაროსისა, სადაც მისი სიტყვით ათასობით ღვინისა და ქონის ბოქვები იყო, ათასი ფუთი ფქვილი, რამოდენიმე ფუთი ჩაი, ყავა და შაქარი და სხვ. შემდეგ, ვითომც დელეგაციამ საქართველოს მთავრობას მოსთხოვა დიდძალი სურსათი გასატანად. ვითომც მისამ მოითხოვა საქართველოს წითელი ჯვრის ქონების ნაწილი. გატანილ საქონლის რაოდენობა ბრალდებულმა შეაფასა რამოდენიმე ას მილიონ მანეთად. ამ განცხადების შესახებ გერმანიის დელეგაცია აცხადებს: გერმანელებს არასოდეს არ გაუტანია საქართველოდან რამე სურსათი გარდა ნივთის ყველას შეუძლია მიმართოს საქართველოს შინაგან სამინისტროს, სასურსათო სამინისტროს და ფოთის საბაჟოს და გაიგოს თუ რამდენად შეესაბამება სიმართლეს ეს ბრალდება შმაგილოვის პირით ჩვენდამი მომართული.

ქალაქის არჩევნები. გუშინ 9 საათიდან ქალაქის მცხოვრებთა აღწერა დაიწყო. აღწერა უნდა გათავდეს 3 დღის განმავლობაში. ქალაქი 14 უბნად დაყოფილი.

მოხალისე ჯარი. რაჭიდან 22 დეკემბერს ორასამდე კაცი ჩამოვიდა ჯარში ჩასარიცხათ, რათა მამაკურათ შეგებროდნენ მუხანათურ მტერს.

ო მ ი ქუთაისი.

მოხალისე ჯარი. რაჭიდან 22 დეკემბერს ორასამდე კაცი ჩამოვიდა ჯარში ჩასარიცხათ, რათა მამაკურათ შეგებროდნენ მუხანათურ მტერს.

საქართველოს პარლამენტი.

ოცდაშვიდ დეკემბერის სხდომა.

გარდა ამისა, სახალხო გვარდიის ორგანიზაცია და მისი შექმნა სრულიად დამაკმაყოფილებლად სწარმოებს. ამის შემდეგ რჩება ის რიცხვი ჩვენი მოქალაქეებისა, რომელთაც მოხალისედ წასვლა არ შეუძლიათ და აქ სახალხო გვარდიის მუშაობა შეუძლიათ. იმათი მოვალეობაა, რომ ამ ჩვენ მებრძოლებს ზურგი გააძაგრონ რითაც შეიძლება დახმარება აღმოუჩინონ: სახედრო უწყება ცდილობს, რაკსაკვირველია, რომ ამ შემთხვევაში დაკმაყოფილებული იქნეს ყოველივე მოთხოვნილება ჩვენი შეიარაღებული ძალებისა, ჩვენი ჯარისა და სახალხო გვარდიისა. მაგრამ რაკსაკვირველია აუცილებლად საქირა არის ამ შემთხვევაში კერძო ინიციატივა.

ჩვენ ვითხოვლობთ გაზეთებში, რომ დაარსდა სხვადასხვა კომიტეტები, სხვადასხვა საზოგადოებები სხვადასხვა შემოწირულებას იღებენ ამისთვის; ლაპარაკის დრო აღარ არის მოქმედების დროა, და ყველა ასეთმა დაწესებულებამ თავისი მოქმედება ახლო უნდა მიიტანოს ფრონტზე და ყოველმხრივ ჯარისკაცებს და გვარდიელებს დახმაროს. დახმაროს სხვადასხვა მატერიალური მასალით, აგრეთვე ზნეობრივად, კულტურულად და სხვა.

დიდი მნიშვნელობა აქვს სხვადასხვა გაზეთების და ცნობების მიწოდებას ფრონტზე; დიდი მნიშვნელობა აქვს უზრალო გამოჩენას, უზრალო წარმომადგენლის გამოჩენას, მისთვის, რომ ნახონ ჯარისკაცებმა, ნახონ გვარდიელებმა, ნახონ მოხალისეებმა რომ ისინი თუქცა საბრძოლველად წავიდნენ, მაგრამ მათ ზურგს უკან მოქალაქეები, რომელთაც არ შეუძლიათ მონაწილეობა მიიღონ აქტიურად ბრძოლაში ისინი მათზე ფიქრობენ, მათზე ზრუნავენ.

შორს რომ არ წავიდეთ თვითონ თბილისში მოიყვანეს დაქირებები; ჩვენ საგათმუფოებში საკმარისი დაქირებები არიან. ჩვენ ყველა დონეს გზმარობთ, ყველა საშუალება არის მიღებული, რომ ისინი დაკმაყოფილებულნი იყვნენ ყოველ მხრივ მაგრამ სხვა და სხვა დაწესებულებების აქ გამოჩენას მათდამი ერთგვარ თბილ მოპყრობას და სხვადასხვა სახის დახმარებას, დიდი მნიშვნელობა აქვს.

თუ ასეთ კერძო ზომებს დიდი მორალური მნიშვნელობა აქვს. მაგრამ არის ერთი ზომა, რომელსაც უნდა მივმართოდ, და ჩვენი ვალდებულება არის, პარლამენტმა

23 დეკემბერს გურია-სამეგრელოდან ქუთაისში ჩამოვიდა ფხაკაძის რაზმი ჩასარიცხათ 250 კაცი.

ქუთაისის საკრებულოს საბჭომ, თავის სხდომაზე დეკემბრის 22 დღეს, ერთხმად დაადგინა: დასამტკიცებლათ საქრებულოს დიდი თანაგრძობისა იმ შემოპრათა, რომელნიც დღეს მედგრათ იცავენ მტრისგან საქართველოს დემოკრატიულ რესპუბლიკას, შეიძინოს რამოდენიმე ათასი მანეთის სურსათი და გადასცეს ქუთაისის გუბერნიის კომისარს დასახმარებლათ მეომართა ოჯახებისა.

კრება. კვირას, 22 დეკემბერს დღის 12 საათზე ქალაქის საბჭოს შენობაში, შესდგება სხდომა საქართველოს რესპუბლიკის ქალაქების წარმომადგენლების, ქალაქის თავების ან მათი მოადგილის აუცილებელი დასწრებით. მომენტის მიერ გამოწვეული საკითხების და ლაშქრის სამედოკო-სანიტარული დახმარების საქმეში ქალაქთა მონაწილეობის საკითხების განსახილველათ.

უნდა სთქვას ეს და სახელმწიფომ უნდა იკისროს, მე ჩემ მოხსენებაში წინათ აღვნიშნე, რომ ისინი, ვინც ამ ომში იღებებიან, ისინი, ვინც სახირჩდებიან, რომ მათ ცოლშვილნი, მათი ოჯახები უზრუნველ ყოფილი იყვნენ.

ამ შემთხვევაში, მე გგონია ჩვენ შეგვიძლიან ეს ვქნათ, და მთავრობა წინადადებას იძლევა, რომ დეკლარაციულად პარლამენტმა დღეს დაადგინოს, რომ სახელმწიფო უზრუნველწყფოს იმათ ოჯახებს; ვინც ამ ომში ან დაიღუბება ან დასახირდება.

ეს იქნება, რაკსაკვირველია, საერთო დადგენილება, ამას, რაკსაკვირველია, აქვს მნიშვნელობა, რაკგორც მატერიალური, ისე ზნეობრივი. ახლო მომავალში კი მთავრობა კანონ-პროექტს შემოიტანს ამის შესახებ და მაშინ უფრო დაწვრილებით განვახორციელებთ ამ დახმარებას.

დღეს მე შემიძლია ვსთქვა, რომ ჩვენი ჯარის, ჩვენი გვარდიის სულიერი განწყობილება მტკიცეა, მათ გადაწყვეტილი აქვთ რომ დღევანდელ მძიმე ბრძოლებში გაუშკლავდნ მტერს და თავის მოვალეობას პირნათლად შეასრულებენ.

ისინი კი, ვინც დღეს აქტიურ მონაწილეობას ვერ იღებს ამ ომში მათი მოვალეობა არის რითაც შეიძლება ამ მძიმე, საპასუხმგებლო მოვალეობის ასრულებაში ჩვენს შეიარაღებულ ძალებს დაეხმარონ.

და ერთი ასეთი დახმარება, რველური დახმარება არის მიღება იმ დადგენილებისა, რომელსაც მე, მთავრობის სახელით ვაცხადებ (ტაში).

ვალეო ჯუღელის სიტყვა. მე ვიცი, მოქალაქენო, რომ სრული თქვენი ყურადღება ფრონტისაკენ არის მიქცეული, და თქვენ განიტერესებთ ეს ბრძოლა, საბედისწერო ბრძოლა, რომელიც ჩვენ საომარ ხაზზე სწარმოებს. და მეც მინდა ვადმოგცეთ ის შთაბეჭდილება, რომელიც მე მივიღე ამ ბრძოლის ხაზზე. მე მინდა აქ, ჩვენ პარლამენტს უთხრა, რომ, ამ შთაბეჭდილებამ კიდევ უფრო განამტკიცა ჩემი რწმენა, რომ ბოლოს და ბოლოს ჩვენი ხალხი, ჩვენი დემოკრატია ამ საშინელ საბედისწერო ომში გაიმარჯვებს.

მე მინდა ვადმოგცეთ ამ ომის ზოგიერთი ეპიზოდი, სხვათაშორის ის ეპიზოდი, რომელმაც დაამტკიცა, რომ ჩვენი დემოკრატია გრძნობს თავის სიმართლეს, რომ მას აქვს

ბრძოლის უნარი ბრძოლის ცეცხლში და ეს ცეცხლი სრულიად არ ჩამოვარდება.

აი, სწორედ ამ დეკემბერს, რაკგვს დღესაც იტყვიან ჩვენს ქვეყნში გვერტყა, როდესაც მან უკვე მოახსენა ორი ჩვენი ბატარეა ხელში ჩაიგდო, როდესაც ეს გამარჯვებული მტერი, ჩვენმა ჯარმა, რომელიც ეკატერინოფელში იყო თავმოყრილი ხელახლად დაამარცხა, ეს ეპიზოდი ყველაზე უფრო ნათლად ამტკიცებს იმას, რომ ჩვენს ხალხს ბრძოლა არ დაეწყება განსაკუთრებით მაშინ, როდესაც მან იცოდა რომ ამ ბრძოლით სწყდება თვით მისი არსებობა და მისი მომავალი და არამცოთუ არ იფიწყებს ამ ბრძოლას, არამედ აღრმავებს და ასკეცებს თავის ენერჯიას.

აი სწორედ, 18 დეკემბერს, როდესაც ჩვენი სახალხო გვარდია ლაშაზით შევიდა ეკატერინოფელში ჩვენი მოწინააღმდეგე, რომელიც ადრე ემზადებოდა ამ იერიშისთვის, და რომელიც დიდხანია აწარმოებებს თავის ძალების დაგროვებას და ჩვენ წინააღმდეგ იერიშის მოტანას, რაკ აი, იმ იერიშით მოწინააღმდეგე ღამით ისარგებლა რაკ ამინდით, ყველა მძლომობები დაიკავა, მძლომერი იერიშით მოიტანა ჩვენ ბატარეაზე მაგრამ მან არ იცოდა, რომ ღამით რამდენიმე სახალხო გვარდიის ბატალიონი შემოვიდა ეკატერინოფელში, და სწორედ ამიტომ მოსკეყულად თავის ანგარიშში და როდესაც მთავარი თავისი ძალით მან მოიტანა იერიში ჩვენ ბატარეაზე, საშინელი ბრძოლის შემდეგ, რომელშიაც ჩვენი ბატარიის საუკეთესო წევრები, საუკეთესო ჩვენი ამხანაგები იყვნენ, ამ ბრძოლაში დაიხოცნენ, იტეცნა ბატარეები ჩიგდო ხელში.

უცხად მთელ ჩვენ გარნიზონს მოუვიდა ცნობა, რომ ჩვენი ბატარეა განსაცდელშია, რომ ბატარეა მტერმა ჩიგდო ხელში. ნაცვლად იმისა რომ ამ ცნობას ყოველი ბრძოლის უნარი ჩაეჭრა და იარაღის ლაყრის სურვილი გაემფეფებინა—ჩვენს გვარდია, ერთიხან დადგა თავი ადგილზე და თამამდ წაივიდა ბატარიის დასახსნელად.

აქ ეკიპართა საშინელი ხელ ჩართული ბრძოლა და მიუხედავად იმისა რომ მტერი გამარჯვებულ და მძლავრი იყო, მიუხედავად იმისა რომ მტერი უკვე შემოკრილ იყო ყოველ მხრივ ეკატერინოფელში, ჩვენი გვარდია, ჩვენი ჯარს თამამდ წაივიდა იერიშით. საუკეთესო სო ჩვენი ამხანაგები და ოფიცრებ მოწინავე რიგში იყვნენ. თუმცე ისინი იხოცებოდნენ,—სხვათა შორის სწორედ იმ დროს მოვიკლავ ჩვენი საუკეთესო ამხანაგი სერდო მისურაძე, რომელიც პირველ რიგში იბრძოდა, იქვე დაიხოცნენ ჩვენს საუკეთესო ოფიცრები, მაგრამ ჩვენი გვარდიელები, რაკ ხედავდნ თავის დასარცხელ ამხანაგებს უფრო თამამდ მიდოდნენ ვაფთრებულებს მიჰქონდათ იერიშებზე. სამი-ოთხი საათის ბრძოლის შემდეგ ჩვენ კვლავ დავიბრძინეთ ჩვენი ბატარეა და მტერი სწინლად დაეპარცხეთ, მისი დრები ერთი წუთის გამარჯვება ჩვენსასტიკ დაპარცხებთ ვაქციეთ დმერე დამარცხებული მტერი და ხანს ვღვენეთ.

თუმცე ჩვენთვის, სოცილისტებისთვის ძალიან მძიმე არის ასეთი გამარჯვების დღესასწაული რადგანაც ჩვენ სასტიკი წინააღმდეგ ვართ, ოქისა—მაგრამ ჩვენ ვიცით, რომ ხან და ხან სწორედ ომში ჩაბმით ჩვენ შეგვიძლია უფრო ადვილად მოგვსოთ ეს სინელი ბოროტება (ტაში) და უტომ მთელი ჩვენი ენერჯიით, ჩვენ ამ ომს უტკებთ მხარს, და მთელ ძალიანთ ვაწარმოებთ გამარჯბის პოლიტიკას.

დღეუბნები აქ, სწორედ საქართველოს პარლამენტში, რომ 19 დეკემბერს გამარჯვება არის იმის მანიფესტაცია, რომ საბოლოო გამარჯვება ჩვენი იქნება. დაპირებული ჩვენია, რომელიც იარაღით დასავლელი ადრ შვედლოთ, როდესაც ჩვენ ყოფილი და ურა შედეგებით, უკვე დაპირებული ხმას გვაძლევდნენ. ცხლებს, გვაძლევდნენ, და როდესაც ასეთი სულიერა განწყობილება დაქანდა, რომ ცოცხლები და დაპირებული ერთად გააკვირდნენ გამარჯვებას, — მაშინ, რასაკვირველია, ის სერი, რომელიც ქურდულათ წაიკვებარა და მძლავრი იყო, უკვე და დაპირებული ჩვენს იქნება. ჩვენს და დაპირებული ჩვენს იქნება. ჩვენს და დაპირებული ჩვენს იქნება.

მარცხება, როდესაც ჩვენ სრულიად არ ვიყავით მომზადებული იმისთვის, როდესაც იმ არ გვიდოდა, არ ვეშხვებოდით მისთვის — სომხის მთავრობამ დაამხადა საქმაო მუშტი და როდესაც ეს მუშტი უკანიდან ჩავცხვრ, რასაკვირველია დროებითი გამარჯვება მოახვეჭა, მაგრამ, როდესაც ვიგრძენით ჩვენ ეს მუშტი და გაიფიქრეთ რომ მტერი ესე იქცევა მოვანდინეთ ჩვენი ძალების მობოლიზაცია და დღეს უკვე ჩვენი მდგომარეობა გამოსწორდა გაიმაართა. გამარჯვების სასწორი ჩვენს მხარეზე გადმოიხარა.

თქვენ იცით, რომ ეს ასეცაა, ეს პარტი, ეს მთავრობა, რომელიც საუბედროდ ხელმძღვანელობს სომხის ერს არ კმაყოფილდება რეგულიარული ჯარით. ის აწარმოებს ყველაზე უფრო სასტიკს და საშინელს პოლიტიკას — და მშვიდობიან ხალხს ითრევს ომში. ჩვენ ვიცით, ყოველ განათლებულ ქვეყანაში ეს ჩათრევა ომში მშვიდობიან ხალხს არის სასტიკად აკრძალული. საერთაშორისო უფლება ამას სასტიკად ჰკიცხავს, და ჩვენ ვიცით, რომ თუ მშვიდობიანი ხალხი ჩაერევა ომში — ის სრულიად კანონგარეშე რჩება და სწორედ ამას არავითარი ყურადღება არ მიაქცია სომხის მთავრობამ და ეს მშვიდობიანი ხალი, რომელსაც სრულიად არ უნდოდა, არ სწყურადა ომი — ჩაითრია საშინელ ავანტიურაში და დღეს, რასაკვირველია, ეს მშვიდობიანი ხალხი, რომელიც იარაღით ხელში უკვე საბრძოლველად არის გამოსული, სასტიკად დაიჩაგრება და დასჯება ომით.

ჩვენ არა ვრთხელ შევხვედრივართ სომხის მოაუცებს, რომელიც ამბობენ: რა უბედურებაში ჩავვაგდო ჩვენმა მთავრობამ, ჩვენ საქართველოსთან ყოველთვის მშვიდობიან განწყობილებაში ვიყავით. ჩვენ ვიცით, რომ ქართველები ძალიან ხშირად ჩვენ საშინელი განსაცდელიდან გვიხსნიდნენ. N. S.

(შეკვეთა აქნება).

ნიტოლთან, გრანიცბერგთან და ბირნაუმთან.

მოკავშირეთა რკინისგზის კომისიის ბრძანება.

მოკავშირეთა რკინისგზის კომისიამ ბრძანება გასცა, რომ მის გადაწყვეტილების გარეშე არავითარი კვლილება არ უნდა მოხდეს რკინის და ლიუქსემბურგის რაიონების რკინის გზის მოსამსახურეთა მუშაობაში. ეს განკარგულება გამოწვეულია რკინისგზის უწყებებში 8 საათის სამუშაო დღის შემოღებით. დროებითი ზავის კომისიამ საბჭო პრეტესტი განაცხადა სეთი განკარგულების გამო, რომელიც ეწინააღმდეგება დროებითი ზავის პირობებს.

ხელოსანთა საბჭოს ყრილობა.

გროსპერლინის ხელოსანთა საბჭომ გერმანიის და გერმანულ ავსტრიის ყველა სახალხო საბჭოები და ხელოსანთა კომიტეტები მოიწვია 15 იანვრისთვის ხელოსანთა საბჭოების საერთო ყრილობაზე. ყრილობის პროგრამაში შედის: ეროვნულ ყრილობის არჩევნები, სახელმწიფოს მთლიანობის დაცვა და ხელოსანთა საბჭოს მუშათა და ჯარისკაცთა საბჭოებთან დამოკიდებულების გამორკვევა.

ბრძანებები.

საქართველოს ყველა რკინის გზის, ქ. ფოთის ნავთსადგურის და მისი რაიონების გენერალ-გუბერნატორმა შემდეგი ბრძანება გამოსცა:

§ 1.

საქართველოს რესპუბლიკის მთავრობის ბრძანების თანახმად სამხედრო უწყებისადმი რესპუბლიკის რკინის გზის შტოს ნაწილი სადგ. ნავთსადგურიდან მოყოლებული სამხრეთით დეკემბრის 17-დან გენერალ-მაიორ წულუკიძის გამგებლობიდან გადმოვიდა ჩემს ხელში, რასაც ვაცხადებ ყველას საყურადღებოდ. საბუთი: გენერალური შტოების ტელეფონოგრამა დეკემბრის 17 თარიღით № 91085.

§ 2.

გუბრძანებ რკინის გზის საყურადღებო ბათალიონის უფროსს და რკინის გზისავე მილიციის უფროსს დაუყოვნებლივ ჩაიბაროს სამხრეთი შტო და მთელი კახეთის რკინის გზა, დასაცავად ჩემგან მიღებულ ინსტრუქციების თანახმად.

§ 3.

საქართველოს რესპუბლიკის მთავრობის სამხედრო უწყებისადმი ბრძანებით მეორე ქვეითა პოლკის 1 ბათალიონის უფროსი პოლკოვნიკი ივკოვი ამა წლის დეკემბრის 1-დან გადმოყვანილია ჩემს განკარგულებაში ძველ თანამდებობაზე დეტაქებით.

§ 4.

ჩემს განკარგულებაში მყოფი პოლკოვნიკი ივკოვი დეკემბრის 1-დან ინიშნება გენერალ-გუბერნატორის ადრუტანტად.

§ 5.

რათა გამეგო, იცის თუ არა თავისი მოვალეობანი ჩემის განკარგულებით ტფილისის სადგურის უფროსისათვის ტელეფონით ვაკითხინე: როდის მიდის სამხედრო მატარებელი სადგ. სანაინს მეთქი. სადგურის უფროსმა შემდეგი უბასუხა: თუმცა მე ვიცი ვის ველაპარაკები, მაგრამ რადგან შტოსაკენ მატარებლის წასვლის დრო სამხედრო საიდუმლოებაა, შეუძლებლად მიმაჩნია ეს შეგატყობინოთ ტელეფონით.

ამისთანა ცოდნა საკუთარის მოვალეობისა და შენახვა საიდუმლოებისა ტფილისის სადგურის უფროსის ბარკლაის მიერ ამტკიცებს, რომ იგი მშვენიერად შემსრულებელია მოვალეობისა და ასრულებს მას არა შიშის, არაჰედ სინდისის ქვეშ. ამიტომ ვუცხადებ ჩემს გულწრფელ მადლობას. დარწმუნებული ვარ,

ყველა მოსამსახურე რკინის გზისა შეიგნებს იმ დიდ პასუხისმგებლობას, რომელიც მას აწევს გართულებულ მდგომარეობის გამო და მთელი თავის ძალ-ღონით და გონებით ემსახურება მშობელ საქართველოს ინტერესებს.

გენერალ-მაიორი ყარალაშვილი.

მუსულმან ქართველებო!

მეგობრო, მუსულმანო ქართველებო! თურქების უღელი, ექვსი თვის მონობაში ყოფნის შემდეგ, მოგხსნათ კისრადან საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის ჯარებმა. ის-მალთაგან დატანჯულმა ხალხმა ძლიერ ამრისუნთქა თავისუფლათ. ხალხის მტრები, ოსმალეთის მოსყიდული აგენტები, თქვენ გაქვებდნენ ქართველების წინააღმდეგ, ისინი გაგონებდნენ თითქოს საქართველოს ჯარები მოდიოდნენ თქვენს გასანადგურებლათ და ასაოხრებლათ. მაგრამ დღეს თქვენ თვითონ დინახეთ. რომ მთელი საქრისტიანო საქართველო ჩვენ გვეპყრობა როგორც თანასწორუფლებიან ძმებს. ამყარებს წესრიგს და მომავალში ჩვენზე და მოკიდებული თუ როგორ მოვაყვებით ჩვენ ცხოვრებას, ექვსი თვის ბატონობის დროს თურქებმა ნათლათ დაგვანახეს თუ რა სურდათ მათ ჩვენგან. ძმებო მოვიდნენ ჩვენთან, თუ მტრებო?

ძმებო, მუსულმანებო, ქართველებო! ვერც ერთი მტერი ვერ გვიხამდა მას, რაც ჩვენ თურქებმა და მისმა მოყიდულმა პირებმა გვიყვეს: შებილწეს ჩვენი წმინდა სჯული და პატიოსნება, სოფლის მეჩეთები აავსეს ნაპარავი და ნაძარცვი საქონელით. მთელი თვეებით ხალხს მოუხსეს საშულაება. აესრულებია თავისი ლოცვის საქმე. განა ამის მზავსეს რაიმეს სნადის საქართველოს მთავრობა? არა, ძმებო მუსულმანებო, საქართველოს მთავრობა არ ერევა ჩვენი სინდისის, სჯულის საქმეებში. მან საქვეყნოთ მიანიჭა სამუსულმანო საქართველოს ფართო ავტონომია. ახალციხის ჯამე, რომელიც 90 წლის განმავლობაში რუსის ჯარს ეკლესიათ ჰქონდა, საქართველოს მთავრობამ ხელუხლებელი დაუტოვა ჯამეს მუსულმან ქართველებს. დღეს ახალციხის მუსულმანებს მართებთ სიხარული და ზეიმი, მაგრამ, ძმებო ახალციხელებო, იქ თქვენი ძმები აქარ-ქაბულეთები ისევ მონობაში არიან. თურქების აფიცრები და ასკერები სდგენიან თქვენს მეზობლებს აქარა-ქაბულეთებს. გზა აბნეული ოსმალეთი, რომელიც დამარცხდა არძოლაში, ჩვენში ცდილობს ეხლა მომხრების შოვნას და აბრყევებს ხალხს, მაგრამ განა თქვენ არ ნახებთ გემო მათი ბატონობისა, განა თქვენ არ დაგინოცეს რომეგებით ძმები? განა თურქები არ გართყვდნენ პურს, კარტოფილს და უფასოდ არ მიყავდით ბეგარაზე? განა ცოტა დაგეკარგათ შინაური ოთხფეხი? ოსმალებს მიჰყავდათ თქვენი შვილები ჯარში. არ აცმევდნენ მათ ტანზე და ფეხზე, სტანჯავდა ახალგაზრდებს და ხარჯს უფასოდ ისევ თქვენგან კრებდა.

საქართველოს მთავრობას კი ჯარში არ მიჰყავს მუსულმანი ქართველობა. დღეს თქვენ ახალციხის მუსულმანებო, თავისუფალი ხართ, მაგრამ თქვენი ვალია დაეხმაროთ უბედურ აქარა-ქაბულეთს მონობის უღელის მოხსნის საქმეში, მთელი სამუსულმანო საქართველო თავის ძმა ქართველ ქრისტიანებთან ერთად უნდა იყრიდნენ ერთ ოჯახში თავს.

გაუმარჯოს თავისუფალ სამუსულმანო საქართველოს დამოუკიდებელი საქართველოში!

გაუმარჯოს აქარა-ქაბულეთის განთავისუფლებას.

გაუმარჯოს სამუსულმანო საქართველოს განთავისუფლებულ კოპიტებს!

სამუსულმანო საქართველოს განთავისუფლებულ კოპიტებს!

ნებული ახალციხეში,

ყადირ შერვაშიძე.

ქაჯის ხილის ავთოპიის საკამ.

(27 დეკემბრის სხდომა).

სხდომა იხსნება: თორმეტის ნახევარ საათზე. დარბაზი გაქვდილია ხალხით. დღეს მოვილიან სასამართლოს განაჩენის გამოტანას. ატმოსფერო მეტად მძიმეა. გამოძიება ნათლათ ააშკარავებს ბრალდებულთა დანაშაულს, ამას გრძნობს ყველა. გრძნობენ თვით დამცველებიც; და ამიტომაცაა, რომ ისინი იკრებენ უკანასკნელ ძალ-ღონეს, თავის ვექილურ გამჭირახობასა და ორატორულ ნიქს, რომ ააშკარონ ბრალდებულთა ის განსაცდელი, რომელიც მათ მოვილის. ბრალდებულებს თავი კარგათ უჭირავთ. აღელვება მათ არ ეტყობათ, თითქოს საქმე მათ არ შეეხებოდეს.

პირველი სიტყვა ეძლევა შმაგაილოვის დამცველს ზელენსკის.

ზელენსკის, თავის ჩვეულებრივ ლამაზ სიტყვათა გროვით, სურს მოიგოს სასამართლოს აზრი. ის ასურათხატებს ბრალდებულ შმაგაილოვს, როგორც იდეურ კაცს, რომელმაც შესწირა თავი რუსეთის ალდგენის ითვის. დამცველი ლაპარაკობს საინანახევის, მაგრამ ამ ხნის განმავლობაში ის ოდნავადც არ შეხებია საქმის ფაქტიურ მხარეს. მის სიტყვას აქვს უფრო პოლიტიკური, აგიტაციური ხასიათი. ის ვრცლათ ეხება რუსეთის რევოლუციის, რუსეთის გერმანიისთან დამოკიდებულებას და სხვ.

„თქვენ წინაშე, — ამბობს ის, — სდგას ბრალდებული შმაგაილოვი, რომელიც არის გამომატველი რუსეთის კულტურის. ის არის გამომატველი არა თვითმპყრობელურ რუსეთის, არამედ პუშკინისა და სხვა რუსეთის მოღვაწეთა. და მეც ამ შემთხვევაში გამოვიდვიარ, როგორც რუსეთის კულტურის დამცველი. მე მეტად არა ხელსაყრელ პირობებში ვიმყოფები. ბევრს შეუძლია დამწამოს მე არა გულწრფელობა, მაგრამ ჩემი თხოვნაა ვაიგოთ ჩემი მათ პირდაპირ აზრით.“

როდესაც შმაგაილოვი შეეხო რუსეთის ბოლშევიზმს, იმ მომენტში ის ნათლად ააშკარავებდა თავის ფსიხოლოგიას. და ჩვენც არ შეგვიძლია ამ პროცესის დროს არ შევეხებოთ ამ მოვლენას, ბოლშევიზმს, და ვეროვანათ არ დავაფასოთ შმაგაილოვის სულიერი განცდა.“

შემდეგ ზელენსკი ეხება რუსეთის ბედს, აღნიშნავს, თუ როგორი როლი ითამაშეს ბოლშევიკებმა რუსეთის დანგრევის საქმეში.

„და აი ამ დროს, — განაგრძობს ის, — გამოჩნდა ისეთი ადამიანი, რომელიც სცდილობს გამოჩახოს გამოსავალი ამ მდგომარეობიდან. ეს ადამიანი გახლავთ ბრალდებული შმაგაილოვი. და ის საუბრით დაწერავს თავს ამ იდეას.“

რაც შეეხება შმაგაილოვის სიტყვილს გერმანიისადმი, აქ საქარა განმარტოთ შემდეგი: ჩვენ ვიცით გერმანიის ვანერის, მარქსისა და სხვ. იყო აგრეთვე გერმანიის იმპერიალისტური, თვითმპყრობელური. სწორეთ ეს გერმანიის იყო დაუძინებელი მტერი რუსეთისა. ის სწუწნიდა საუკეთესო წვეწის რუსეთს და ეს უკანასკნელი ნადგურდებოდა. სწორედ ამ გერმანიეთის წინააღმდეგ იბრძოდა შმაგაილოვი, რადგან მან იცოდა, რომ რუსეთის საუკეთესო წვეწი მიდიოდა გერმანიის იმპერიალიზმის სა-

ბოლშევიკების ცნობები

(საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის ცნობები მოსკოვიდან.)

მოსკოვი 26 დეკ. ც. ა. კ. ბეკუტოვი ბიუროს ბიულეტენი.

სამხედრო ცნობა. **ჩრდილოეთის ფრონტი.** რევების მიმართულებით ჩვენი ჯარი ტაშის აღმოსავლეთით იმყოფება. სამხრეთ აღმოსავლეთით ჩვენმა ჯარმა სოფლები დაიჭრა. ბერნოვს მიმართულებით ჩვენმა ჯარმა სადგური პიკარი დაიჭრა.

აღმოსავლეთის ფრონტი. ჩვენი ჯარი წინსვლას განაგრძობს. მდინარე დემთან ბრძოლით დავიჭირეთ სოფელი ტეტრევკა და სოფისკი.

ზუგულმა-უფის კრინის გზასთან სადგურ ჩიყმასთან ფერმა დავიჭირეთ. ჩრდილოეთით დემიტრიევკა და ტუმერავა დავიჭირეთ. ბირის რაიონში მდინარე ბელაისთან პეჩენკო დავიჭირეთ. სარაპულის რაიონში სადგურ ჩერნუკინთან და სარაპულ-კრანსოუფიმის რკინის გზის ხაზზე მოწინააღმდეგე შემოგვიტია, მაგრამ უუყვავდეთ. პერმის რაიონში, პერმის დასავლეთით, ჩვენი ჯარი იძულებული შეიქნა ახალი პოზიცია დაეჭირა. ბრძოლა გრძელდება.

საზღვარ-გარეთი

საქართველო. დეკ. საავ.

ინგლისური პრესის ცნობა, 26 დეკემბერი.

გეროპის სურსათით დაკმაყოფილების საკითხი.

პარიზში ამერიკის შეერთებული შტატების სასურსათო კონტროლიორთან ვილსონს საუბარი ჰქონდა გერმანიაში სურსათის მდგომარეობის შესახებ. ამისთანავე ცნობა მოვიდა, რომ არ შეიკვლენა ამერიკის გადაწყვეტილება უზენაესი სასურსათო პირველი რიგში მოკავშირეები, შემდეგ ნეიტრალური საელჩოები და ბოლოს გერმანია.

მოკავშირეები და რუსეთის საკითხი.

რეტერის საავენტოს სარწმუნო წყაროებიდან აუწყებენ, რომ რუსეთის საკითხს მოკავშირეები დიდ ყურადღებას აქცევენ, მაგრამ არავითარ ზომას არ მიიღებენ, სანამ პრეზიდენტი ვილსონი არ განხი-

ლავს ამ საკითხს. ნათელია, რომ რუსეთის პრობლემის გადაწყვეტა საქარა და გადადება შეუძლებელია. ამიტომ შესაძლებელია, რომ ეს საკითხი ლონდონში გაიჩნეს პრეზიდენტ ვილსონის თანადასწრებით, რათა დაჩქარებით გამოირკვეს მდგომარეობა.

მოკავშირეებმა გერმანიის ახალშენი ტოგო ჩეხელთ გადასცეს.

„ნოი-ვიერ-ტაგებლათ“ — ის პარიზის კორესპონდენტს სარწმუნო წყაროებიდან აუწყავს, რომ შეთანხმების სახელმწიფოებს განზრახვა აქვს ყოფილი გერმანიის ახალშენი ტოგო ჩეხელთ გადასცეს.

სამხრეთ სლავიანების შეჭრა გერმანიაში.

ვლადენფურტში ცნობაა, რომ სამხრეთის სლავიანები გერმანიელების რეინის ოლქში შეჭრილან გრა-

გადად. ეს იმპერიალისტური გერ-
მანიის კი გააფრთხილებს იყო რუ-
სეთში ამ უკანასკნელ ხანებში და
ვალსადაც განადგურებული რუსეთი,
უფრო მომეტებულიად ნაღვურდ-
ბოდა.

შემდეგ ზელენსკი ისევ გადადის
ბოლშევიკებზე.

„ბოლშევიკებში,—ამბობს ის,—
იყო მრავალი შავრანგელი. უკანა-
სკნელთათვის კი იღვა სამშობლო-
სი იყო ცარიზმის იღვა. ეს აშკარა
იყო ყველასათვის. აშკარა იყო შავ-
ილოვისათვისაც. მას არ უნდოდა ცა-
რიზმის აღდგენა. და მოკავშირეთა
ჩარევას ის უყურებდა, როგორც
საუკეთესო საშუალებას ამ შემთხვე-
ვაში. მოკავშირეთა ჩარევით მოი-
ქმნებოდა ის გამოსავალი, რომე-
ლიც გადაარჩენდა რუსეთს და შმა-
გაილოვიც ხელს უწყობდა მოკავ-
შირეებს ამ მიზნის განხორციელე-
ბაში.

აქ ბევრს ლაპარაკობდნ რუსე-
თის აღდგენაზე. მაგრამ უნდა მო-
გახსენოთ, რომ დიდი რუსეთის აღ-
დგენა ჩვენ გვესმის, როგორც ტე-
რიტორიის შემცირება და ერთფე-
როვნების გაძლიერება. ამა ვის ექ-
ნება ამის საწინააღმდეგო რაიმე? და
ვის ესმის რუსეთის აღდგენა, რო-
გორც აქტიურ მიმდევრების მიზნო-
ბა რუსეთის ისეთ ნაწილებში, რო-
გორც ფინეთი, ამიერ-კავკასია და
სხვ. ასე, რომ შემცდარია ის ვინც
ფიქრობს, რომ შავილოვი არის
მატარებელი რუსეთის ძველ, 1914
წლის ფარგლებში აღდგენის იდეის.
შავილოვი არის ოფიცერი, რომ-
ელიც უსიტყვოდ ასრულებს თავის
მოვალეობას. ის არის ქვეშაირი
რუსი. მისთვის აზრი და საქმე ერ-
თია, მის წინ იღვა ისეთი იდეა,
რომელსაც შეეძლო ჩაეკლავა უფ-
რო ძლიერი ადამიანიც, ვინც არის
თვით შავილოვი.

ის იტანჯებოდა რუსეთის ტანჯვით.
რუსეთის ინტერესები ამავე დროს
იყო მისი ინტერესებიც. ის იტან-
ჯებოდა კულტურულ და არა ბიუ-
როკრატიულ რუსეთისათვის.

როდესაც მას მოესპო ყოველივე
საშუალება იქ, რუსეთში, პეტრო-
გრადში, გამოეყენებია თავისი ძა-
ლები რუსეთის აღორძინების საქმე-
ში, ის მოეშურება ამიერ-კავკასია-
ში, რომ აქ შეძლება მიეცეს მო-
კავშირეთა მისიის საშუალებით ჩაე-
წეროს მოკავშირეთა ჯარში. და აი
იქ მოკავშირეები მას აძლევენ წი-
ნადღებებს, რომ მან ხელი შეუშა-
ლოს მიმოსვლას გერმანელებსა და
ოსმალეთს შორის. ის თანხმდება ამ
წინადადებაზე და აწყობს ხიდის
აფეთქებას. და ამ აქტში თავის შე-
დეგებზე მოატანა. 50 ვაგონი გერ-
მანელების, დატვირთული სურსა-
თით და სხვა მრავალი საქონელით,
თბილისის სადგურიდან უკანვე ბრუნ-
დება საწყობებში.

რაც შეეხება მის კავშირს ჩო-
ლშევიკებთან, ეს კავშირი იყო აუცი-
ლებელი, რადგან მას მოითხოვდა
საქმის სწრაფად დაბოლოება...

და მე დავაბოლოებ ჩემს სიტ-
ყვას: შავილოვი არის განსახიერე-
ბა იდეისა. და თქვენ ასამართლებთ
ამ იდეას. და მე მიწა დაფიქროვ,
რომ თავისუფალ საქართველოს სა-
სამართლო არ გამოიჩინოს სისასტი-
კეს და უსამართლობას იდეურ ადა-
მიანის მიმართ.

პოვოიანცი იცავს კუჩარჩანცს.
ის თავის გრძელ სიტყვაში ამტკი-
ცებს, რომ კუჩარჩანცი არ იღებდა
ამ საქმეში არავითარ მონაწილეო-
ბას. ის ამბობს, რომ სასამართლოს
არა აქვს არავითარი საბუთი მის
წინააღმდეგ. ბრალმდებლები თავის
ბრალდებას აწენებენ მხოლოდ და
მხოლოდ იმაზე, რომ მათ ჰგონიათ,
რადგან კუჩარჩანცი აფეთქების დღეს

იყო ოთხი ვერსის მანძილზე ხიდი
დაც, ის დამნაშავეა. დამცველი ამ-
ტკიცებს, რომ მხოლოდ ეს არ
არის საქმის საბუთი მის სამართალ-
ში მისაცემათ.

ყოველივე მოქმედება კუჩარჩან-
ცის დაქვრის შემდეგ, დასაბუთ-
ბის სასარგებლოდ.

დამცველი ითხოვს, რომ ბრალ-
დებული განთავისუფლებულ იქნეს.
ამის შემდეგ გამოდის კურიული-
ანცის დამცველი გეგუტინი.

ოთხის ნახევარ საათზე სხდომა
სწყდება მეორე დღემდის.

საადგილ-მამულო რე- ფორმა.

მიწათ-მომქმედების სამინისტრომ შეიმუშავა შედეგი კანონ- პროექტი.

სახელმწიფო საადგილ-მამულო
ფონდიდან მამულების მცხოვრებთა-
თვის კერძო საკუთრებათ მიცემისა

1) სახელმწიფო საადგილ-მამულო
ფონდის მამულები მიეცემა სოფლის
მცხოვრებთ კერძო საკუთრებათ
გარდა იმ გამოჩენისა, რომელიც
ამ კანონის შემდეგ (2) მუხლშია
მოსხენებული.

2) გარდა იმ მიწებისა, რომელიც
ამიერ-კავკასიის კომისარიატის 16
დეკემბრის დეკრეტის მე-5-ე მუხლ-
ში და ამიერ-კავკასიის სეიმის 2 მაი-
სის 1918 წლის კანონშია ჩამოთე-
ლილი, არ განაწილდება მცხოვრებთა
შორის აგრეთვე ის მიწებიც, რომე-
ლიც მიწათ-მომქმედების მინისტრის
განკარგულებით გადასასახლებლათ
და დასახლებლათ იქ ება დანიშ-
ნული.

3) მიწა მიეცემა საკუთრებათ იმ
უმიწაწყლო და მცირედ მიწის
მქონე სოფელთ, რომელთა არსე-
ბობის მთავარ წყაროს შეადგენს
სასოფლო სამეურნეო შრომა.

შენიშვნა: მიწის საკუთრებათ
მიღების უფლება არ ეკარგებათ,
უკეთუ ამ (3) მუხლში აღნიშნულ
მოთხოვნებს აკმაყოფილებენ,
მცხოვრებთ იმ ქაოქებისა, რომელ-
ნიც 1917 წლის 1 მარტს შემდეგ
იქნენ ქაოქებით გამოცხადებული.

4) უკეთუ რამდენიმე პირი, რომ-
ელთაც უფლება აქვთ ცალ-ცალკე
ნორმის მიღებისა, წერილობითი გა-
ნაცხადებენ, რომ მათ სურთ საზო-
გადო საკუთრებათ შეიძინონ მათი
ხვედრი მიწები, ასეთი მათი თხოვნა
დაკმაყოფილებულ უნდა იქნას.

5) აგრეთვე უნდა იქნას დაკმა-
ყოფილებული სურვილი იმ სოფლის
საზოგადოებისა, ან და სოფლისა, რომ-
ელიც საზოგადო საკუთრებათ მოით-
ხოვს მისი მცხოვრებლების ხვედრ მი-
წას, უკეთუ ასეთი თხოვნა დადას-
ტურებული იქნება განაჩენით, რომ-
ელიც დადგენილი იქნება სრულ-
წლოვან მცხოვრებთა ხმების ორი
მესამედით. იმავე დროს აღნიშნულ-
მა სოფლის საზოგადოებამ, ან და
სოფელმა უნდა წარუდგინოს დასამ-
ტკიცებლათ ადგილობრივ საეროში
გამგეობას, ხოლო სადაც ასეთი
ჯერ კიდევ არ არის, საადგილ-მამ-
ულო გამგეობას განაჩენი, თუ რა
წესით უნდა ისარგებლონ სოფლე-
ლებმა აღნიშნულ მიწებით.

6) სამოვარი (МЫТОВНИК) ადგი-
ლები სოფლის საზოგადოებას, ან
და სოფელს გადაეცემა საკუთრე-
ბათ.

7) მიწა გადაეცემა სოფლის მცხო-
ვრებთ საკომლოთ იმდენი, რომ
მიცემული მიწა კომლის უძრავ ქო-
ნებასთან ერთათ არ აღემატებოდეს
იმ ნორმას, რომელიც მიწების კონ-
ფისკაციის დროს იქნა დაწესებული
კერძო მფლობელთათვის ამიერ-კავ-
კასიის სეიმის 1918 წლის 7 მაი-
ტის კანონის მე-2-ე მუხლით. ამ
ფარგლებში მიწები ისე უნდა იქნას
განაწილებული, რომ უპირატესობა
მიეცეს ოჯახს, რომელსაც საკუთა-

რი შრომით დაუმუშავებია ეს მიწა,
თანაც ყურადღება უნდა მიექცეს
ოჯახის მოთხოვნების დაკმაყო-
ფილებას.

შენიშვნა: უკეთუ საეროში ან
საადგილ-მამულო გამგეობა აღძრავს
შუამდგომლობას, მიწათ-მომქმედების
მინისტრს ნება ეძლევა კერძო შე-
თხვევებში ამ კანონის მე-7-ე მუხ-
ლში მოხსენებული ნორმა შესცვა-
ლოს.

8) აგრეთვე რეფორმის ცხოვრე-
ვაში გატარება ამ კანონის საფუძველ-
ზე ევალება მიწათ-მომქმედების სამი-
ნისტროს, რომლის ადგილობრივ
ორგანოებს ამ საქმეში შეადგენენ:
ა) სამაზრო საეროში გამგეობა,
რომელზედაც გადადის სამაზრო სა-
ადგილ-მამულო გამგეობათა უფლე-
ბანი და მოვალეობანი, ბ) სამაზრო
საადგილ-მამულო გამგეობას იმ აღ-
გილებში, სადაც საეროში გამგეო-
ბა ჯერ კიდევ არ არის არჩეული
და გ) სარაიონო კომისიები.

9) მიწათ-მომქმედების სამინისტ-
როს განკარგულებით ყოველი მაზ-
რა იყოფა საეროში რაიონებათ.
თითულ რაიონში დგება სარაიონო
კომისია, რომელსაც ირჩევს სარაი-
ონო თათბირი 3 — 5 პირისაგან. სარაი-
ონო თათბირს, რომელიც შეს-
დგება სათანადო რაიონის საეროში
ხმოსწინებისა და სოფლების ორ ორი
წარმომადგენლისაგან, იწვევს სამაზ-
რო საეროში გამგეობა, რომლის
ერთ-ერთი წევრიც გასწევს თავმჯ-
დომარეობას. იმ მაზრებში, სადაც
საეროში ხმოსწინები კიდევ არ არიან
არჩეული, სარაიონო თათბირი დგე-
ბა შემოთ აღნიშნულ სოფლის წარ-
მომადგენელთაგან და საადგილ-მამ-
ულო გამგეობის მიერ დანიშნულ იმ-
დენ წევრებისა, რამდენიც საეროში.
ხმოსწინა დაწესებული ამ რაიონისთ-
ვის. ასეთ მაზრებში სარაიონო თ-
თბირს იწვევს სამაზრო საადგილ-
მამულო გამგეობა, რომლის წევრიც
გასწევს თავმჯდომარეობას.

შენიშვნა: თითულ სარაიონო
კომისიას ყავს მდივანი და მიწის
მშომელი, რომელთაც ნიშნავს მი-
წათ მოქმედების მინისტრი განსაზღ-
ვრულ ჯამაგირით.

10) საქართველოს საადგილ-მამ-
ულო ფონდს, რომელიც ადგილო-
ბრივ მცხოვრებთ უნდა მიეცეს, მი-
წათ მოქმედების მინისტრი ანაწი-
ლებს მაზრებს შორის, ხოლო მა-
ზრებში რაიონებს შორის. რაიონი-
სთვის დანიშნული ფონდი ნაწილდ-
ება სარაიონო კომისიის მიერ სოფ-
ლის საზოგადოებათა, სოფელთა და
კერძო პირთა შორის, რომელთაც
ამ კანონით მიწა ერგებათ.

11) იმ პირმა, რომელსაც მიწის
მიღების უფლება აქვს, თავისი სურ-
ვილი უნდა განუცხადოს სარაიონო
კომისიას, რომელსაც უნდა წარუდ-
გინოს აგრეთვე ცნობები, თუ რამ-
დენი და რა სახის მიწა აქვს მას.
ის პირი, რომელიც განზრახ ყალბ
ცნობებს წარადგენს თავის უძრავ
ქონების შესახებ, დასჯილი იქნება
ციხეში დაპატიმრებით ერთი თვი-
დან ერთ წლამდე, მიწის მიღების
უფლების წართვეთით, ხოლო თუ
ამ გზით მიღებას მოასწრებს, მიღ-
ებული მიწა ჩამოერთმევა სახელმწი-
ფოს სასარგებლოდ.

12) სარაიონო კომისიას ევალე-
ბა შეამოწმოს, თუ რამდენი საკუ-
თარი მიწა აქვთ იმ პირთ, რომელ-
ნიც ფონდიდან ითხოვენ მამულს;
გამოარკვიოს რაოდენობა იმ პირთა,
რომელთაც მიწა ერგებათ და აღნი-
შნულ რაიონში ფონდის სივრცისა
და მიწაზე მოთხოვნილების მიხედ-
ვით მოახდინოს მისი განაწილება
კანონის 3 — 7 მუხლების თანახმად.

13) სარაიონო კომისიის ნება აქვს
სათანადო რაიონის ფარგლებში მა-
აწყოს კომისიები სოფლის საზოგა-
დოებებში და სოფლებში 3 — 5 პი-

რისაგან, რომელთაც ამოირჩევენ
სოფლის საზოგადოებები და სოფ-
ლები კუთვნილებისამებრ. თითულ
სოფლის საზოგადოების კომისია
წარუდგენს სარაიონო კომისიის თა-
ვის მოსაზრებებს იმის შესახებ, თუ
როგორის წესით უნდა განაწილდეს
სოფლის საზოგადოებისათვის დანი-
შნული ფონდი სოფლებს შორის,
ხოლო ცალკე სოფლის კომისია —
სოფლის მცხოვრებთა შორის.

14) სარაიონო კომისია, გამოარკ-
ვევს რა, თუ რამდენი მიწა უნდა მიე-
ცეს ამა თუ იმ სოფლის საზოგადო-
ების ან სოფელს საზოგადო საკუთ-
რებათ, ხოლო კერძო პირს კერძო
საკუთრებათ, შეადგენს ამის შესახებ
მიცემის აქტს კომისიის ყველა წევ-
რის ხელის მოწერით და, სოფლის
საზოგადოება ან სოფელი და კერძო
პირი წარმომადგენს სახელმწიფო ხა-
ზინის კვიტანციას ხვედრი ფულის
შეტანის შესახებ, გაუზავნის აქტს
დასამტკიცებლად სამაზრო საეროში
გამგეობას, ხოლო სადაც ასეთი არ
არსებობს — სამაზრო საადგილ-მამუ-
ლო გამგეობას.

შენიშვნა: მიწათ-მომქმედების მი-
ნისტრს ნება ეძლევა თითულ კერძო
შემთხვევაში ორ წლამდე გაუდიდოს
მყიდველს სილარობის გამო ხვედრი
ფულის გადახდის ვადა, უკეთუ ამის
შესახებ შუამდგომლობას აღძრავს
საეროში ან და საადგილ-მამულო
გამგეობა.

15) დაინტერესებულ სოფლის
საზოგადოებას, სოფელს თუ კერძო
პირს შეუძლიან სარაიონო კომისიის
განკარგულება გაასახიეროს სამაზრო
საეროში გამგეობაში, ხოლო სადაც
ასეთი არ არის — სამაზრო საადგილ-
მამულო გამგეობაში ერთი კვირის
განმავლობაში, დღიდან კომისიის
მიერ დადგენილების გამოცხადებისა.
საჩივარი წარედგინება თითონ სარა-
იონო კომისიას, რომელიც თავის
განმარტებით გადასცემს მას საეროში
ან საადგილ-მამულო გამგეობას არა
უფვიანეს სამი დღისა საჩივრის მი-
ღებიდან.

16) სამაზრო საეროში ან საად-
გილ-მამულო გამგეობა მოისმენს
დაინტერესებულ მხარეთა განმარტე-
ბებს, უკეთუ ისინი გამოცხადდებიან
და გამოიტანს განაჩენს და შემდეგ
ან უცვლელად დაამტკიცებს სარა-
იონო კომისიის მიერ წარდგენილ
აქტს მიწის მიცემისა, ან შეიტანს
მასში თავის ცვლილებებს და ან სა-
რაიონო კომისიას მოსთხოვს ახალ
აქტის შედგენას. გამგეობის მიერ
დაამტკიცებულ აქტს აქვს ძალა ნა-
ცილობის სიგელისა (купчей крѣ-
пости). მისი პირი ეძლევა სოფლის
საზოგადოებას, სოფელს ან კერძო
მყიდველს, ხოლო მეორე პირი წა-
რედგინება უფროს ნოტარიუსს სი-
გელთა რეგისტრში აღსანიშნავათ.

17) მცხოვრებთა შორის გასანა-
წილებელი მიწა გაიყიდება იმათზე,
ვისაც მიწის მიღების უფლება აქვს,
რათა ამ გზით დაფარულ იქნას ხარ-
ჯები, რომელიც სახელმწიფოს დაე-
კისრება საადგილ-მამულო ბანკების
ვალდების თავისთავზე გადატანით,
მიწების გაშრობის და მორწყვის,
გადასახლების და დასახლების. აგრა-
რულ რეფორმის განხორციელების
და მასთან შეკავშირებულ აუცილე-
ბელ საქმეებთან დაკმაყოფილების
გამო და აგრეთვე ცალკე ფონდის
დაარსებით, რომელიც საერო იქ-
ნება აუცილებელ სასოფლო სამე-
ურნეო მოთხოვნილებათა დასაკმა-
ყოფილებლად. მიწათ მოქმედების
მინისტრი აწესებს თითულ რაიონ-
ისათვის საშუალო ფასს დეტენინაზე
ითხასიდან ათას მანეთამდე. საშუ-
ლო ფასის მიხედვით გამოიანგარი-
შება საერთო ჯამი, რომელიც რაი-
ონზე მოვა. ამ საერთო ჯამთან შე-
ფარდებით სარაიონო კომისია აწე-

სებს მიწების ფასს მათი ღირ-
სიხედვით. მიწათ მოქმედების
მინისტრს ნება ეძლევა მოას-
თაღე შეიტანოს სარაიონო
ლენისათვის საშუალო ფასი
ტინაზე.

შენიშვნა: ქალაქის ახლო
ბარე მიწები, აგრეთვე ვენახები
მოშენებული ადგილები გაიყიდება
სამაზრო ფასებში.

18) ყველა დაწესებულებებში
თანამდებობის პირებმა დახმარე-
უნდა გაუწიონ აგრარულ რეფორ-
მის სისრულეში მომყვან ორგანი-
ებს, ხოლო დაინტერესებულთა სარ-
ლის საზოგადოებებში, სოფლებში
კერძო პირებმა უნდა გადასცენ
ორგანოების განკარგულებაში ვა-
სახილი საშუალებანი, მუშები,
რადები და მასალები ყოველ
სამუშაოებისათვის და სამიჯნო
წმების აღსამართავათ.

19) ამ კანონით შექმნილ
ბის გადაცემის ყოველგვარ
ხვევაში სამაზრო შრომას ეძღ-
უპირატესობა შეიძინოს ეს
გადახდილ ფასზე იმ ხარჯების
მატებით, რომელიც სახელმწიფო
ფონდიდან შემქნის მოუვიდა მამ-
ლის გასაუმჯობესებლათ და
შემქნისა. ამიტომ არც ერთი
ამ მიწების გადაცემისა არ შეე-
ბა შესრულებულ იქნას, თუ
წარდგენილი არ იქნება სა-
ეროში მხრით ამ უფლებათა უ-
თქმისა. ამ მოთხოვნას არ ექვე-
მდებარება ის შემთხვევა, როცა რ-
ლიმე პირი სახელმწიფოსაგან
ნიღ მიწას საჩუქრათ გადასცემს
ვის ოჯახის წევრებს.

20) ამ კანონის განსამარტებ
მიწათ-მომქმედების მინისტრს
ეძლევა გამოსცეს ინსტრუქციები

მატარებლების მიმოსვლა

საქართველოს რესპუბლიკის რე-
გებზე 20 ნოემბრიდან მატარებ-
ბი შემდეგი წესით ივლიან:

- მატარებელი № 1 — გადის თფი-
სიდან — 17 ს. და 42 წ.
- ხაშურიდან — 22 ს. და 22 წ.
- რიონიდან — 3 ს. და 09 წ.
- ჩაღის ფოთში — 6 ს. და 33 წ.
- № 3 გადის თბილისიდან —
10 ს. და 25 წ.
- ხაშურიდან 18 ს. და 04 წ.
- რიონიდან — 23 ს. და 21 წ.
- გაღის ფოთში — 4 ს. და 36 წ.
- № 5 გადის თბილისიდან —
22 ს. და 30 წ.
- ხაშურიდან — 4 ს. და 02 წ.
- რიონიდან — 9 ს. და 18 წ.
- ჩაღის ფოთში — 13 ს. და 08 წ.

გ ა მ ო დ ი ს :

- მატარებელი № 2 ფოთიდან —
20 ს. და 49 წ.
- 0 ს. და 14 წ.
- რიონიდან — 5 ს. და 01 წ.
- ოთიან 22 ს. და 34 წ.
- № 4 იონიდან — 4 ს. და 30 წ.
- რურიდან — 12 ს. და 15 წ.
- ხაშუში მოდის 18 ს. და 25 წ.
- თბილფოთიდან — 16 ს. და 11 წ.
- № 6 ხაშურიდან — 2 ს. და 33 წ.
- თბილისში მოდის 7 ს. და 20 წ.
- მატარებლები № 1 და 2, სწ-
ა, თბილისსა და ფოთს შუა,
ფოთ ვაგონების საჯდომი ალა-
დანობრილია. პლაკარტი ღირს
გზავრო ბილეთის ფასის გარდა,
დან. ყველა ვაგონებში.
- მატარებლები № 5 და 6 —
გზავრო თბილისსა და ფოთის
ყველა ვაგონებში საჯდომი აღ-
ბი დანობრილია, პლაკარტი ღ-
გარდა სამგზავრო ბილეთის ფა-
10 მან. ყველა კლესებში.
- მატარებლები № 3 და 4 — საფ-
ტოა თბილისსა და ფოთს
პლაკარტია.

სარედაქციო კოლეგია
გამომცემელი — ცენტრალური
კომიტეტი